

Első évfolyam.

14. szám.

1877. július 6.

DEBRECENI

Heti lap a szépirodalom és művészet köréből.

Kiadó és főmunkatárs :

GRÓF CSÁKY ALFONZ.

Szerkesztő :

DENGI JÁNOS.

Rendes munkatársak :

Abafi Lajos, Aigner Ferencz, Aradi József, Bátorfi Lajos, Benedek Sándor, Boruth Elemér, Böhm Adolf, Buday Imre, Csengey Gusztáv, Darmay Viktor, Dolinay Gyula, Ember György, Ember Károly, Erdélyi Gyula, Erdélyi Mikes Róza, Erődi Dániel, Földváry István, Gáspár Imre, Hajgató Sándor, Hamar László, Hoffmann Mór, E. Illés László, Illyés Bálint, Kárpáti Károly, Kerekes Sámuel, Komjáti Jenő, Koroda Pál, E. Kovács Gyula, Lukács Ödön, Márki Sándor, Mende Bódog, Moller Ede, Pataki Árpád, Reviczky Gyula, Roboz István, Rudnyánszki Gyula, V. Sárffy Ignác, Sipos Soma, Sólyom Jenő, Szabó Endre, Dr. Szabó Dávid, Dr. Szemák István, ifj. Szinnyey József, Dr. Tomcsányi Imre, Vajda Viktor, Vass Jenő, gróf Vay Sarolta, Váry Gellért, Viski K. Bálint.

Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési ár :

Fél évre 3 frt.

Negyed évre 1 frt. 50 kr.

Előfizetések és reklamatiók a kiadóhoz varga-utca 2256. sz. a., a lap tartalmát illető kéziratok pedig a szerkesztőhöz ideiglenesen Felsőbányára (Szatmármegye) küldendők.

DEBRECZEN.

NYOMATOTT KUTASI IMRÉNÉL.

1877.

Kiadói szó.

A „Déliab“ ezentul, a mai számtól kezdve, hasonló elegans kiállítással kiadásomban fog megjelenni; mint e számból is láthatja a t. közönség, mindent elkövettem, hogy e fontos feladattal bíró, vidéki szépirodalmi lap belbecséhez méltó külsővel s ezzel együtt nagyobb változatossággal bírjon. A lap szellemét és céljait már ismeri a közönség; azért most röviden csak annyiban ismételtem, hogy oly közlőny akar lenni, mely Debreczennek, az ország első magyar fővárosának s a vidéknek, melyet a fővárosi sajtóval szemben egyedül képvisel: becsületére váljék. Erre nézve biztosít **Dengi János** ur e tekintetben elismert ügyessége és buzgósága; amarra nézve pedig még áldozatoktól sem riadok vissza mindaddig, míg látom, hogy fáradozásunk várhatólag méltányolva van.

Előfizetési ára:

Fél évre 3 frt — Negyed évre 1 frt. 50 kr.

Az előfizetések legcélszerűbben postautalvánnyal a „Déliab“ kiadó hivatalába, Debreczen, vargautca 2256 sz. alá küldendők. Teljesszámú példányokkal mindig szolgálunk; hirdetések iránt tudakozódni lehet nálam s Erdélyi István urnál, Kutasi Imre nyomdájában.

Lapomat a t. közönség becses pártfogásába ajánlva, vagyok
Debreczenben 1877. jul. 6-án.

Gróf Csáky Alfonz,
kiadó és főmunkatárs.

Sakktalány.

Dinorahtól.

bér	mind	rá	szo-	től	ja?	vi-			szen	gas	húz	sebb	dés.	nem	lé-
ga?	gen	él	nyá-	nem	mo-	köny-			re	a	ve-	ba-	a	szell,	Meny-
len	vi-	ba	Mért	gu-	gad:	sziv			ma-	tó-	Föld-	vel	de-	lek	ke-
a	Di-	csét-	sé.	ru-	csak	nyol-	a	tit	la't,	rom-	gon-	suj-	vés-	nyi-	é-
		egy	Ki	ja	sze	a	S	bérez	köl-	ve,	keb-	Azt	Mért		
		cső	ren	gyik	gyem	kos	tő	tá	mig	a	a	do-	Ba-		
la-	zem	nos	ez	Bár	nek	lük	má	a	rejt	ki-	sem	le-	tól.	a	Tá-
ki-	i-	ni!	visz-	ve-	si	ri-			tud	lá	gon.	e-	lat:	met	logh
ér-	szál-	szár-	Oh,	Éu	egy-	a			nak	ni,	a	va	mu-	vol-	vi-
nya-	mi-	is	ű't-	hir	i-	kat.			vi-	nák:	zsá-	lak-	lá-	gyok:	a

SZÁMREJTVÉNY.

Mandel Rózától.

- 1, 2, 3. *Hasznos táplálék.*
4, 5. *Folyó, melynek mellékén kitünő bor terem.*
6, 7, 8, 9, 10, 11, 12. *Ha arát diszit, örvendetes; de szomorú, ha sirra teszik.*
10, 11, 12. *Ez az időt mutatja.*

- 5, 2, 1. *Csak ez tudja, mi a szabadság.*
3, 2, 6. *Csillagzatnak is neve.*
12 11. *Mindenki szeretne ez lenni.*
8, 9, 2, 1, 7. *Mesterember, kit a vademberek nélkülöznek.*
3, 7, 5, 2. *A Vaskapunál gyakran fű.*
8, 9, 4, 6. *Jobb, ha puha.*
6, 2, 3, 2. *Falu Biharban.*
1—12. *Csak fenkölt szellemek jutalma.*

Megfejtési határidő július 20.

A 12. szám számrejtvényének értelme: Halál el-
len nincs orvososság.
Helyesen következő t előfizetőink fejtették meg:
Vetéssy Ida, Lehmann Aranka, Fábian Lajos Mór, Bo-
zsenik Béla, Babos Szidónia, Blum László, Nagy Ist-

ván, Mandel Róza, Tucsny Irma, Fehér Zsigmond, Ur-
bán Mihály, Pataky Eliz, Váry Irén, Garan Lajos,
Jónás Imre, Messzi Irma, Berg Jozefa, Kárfy Ella,
Németh Róza, Fehér János, Páli Elek, Dömötör Vilma,
Lusztig Ignác.

ELIBÁB.

Heti lap a szépirodalom és művészet köréből.

Tartalom.

1. Ifjan halunk meg! (költ.) Koroda Páltól. 2. Kamilla, (beszély) Aigner Ferencz-től. 3. A Petőfi-kultuszhoz Vajda Viktortól. 4. Oh mért?... (költ.) Vay Saroltától. 5. Jókai „Phantasmagóriája.” E. Ill és Lászlótól. 6. Gyöngyszemek. A szerkesztő jegyzeteiből. 7. Lap-szemle. Argustól. 8. Irodalmi és művészeti hírek. 9. Tárca: A réteken... (költ.) Reviczky Gyulától. Házasságom története. Robintól.

Ifjan halunk meg!

A hervadással kedvesem, ne gondo'lj,
Oh mert, hidd el, minket nem illet az.
Mi nem várunk az ősz nehéz kódére,
Csak addig élünk, míg élünk tavasz.
Redők nem szállnak sima homlokodra,
A fény nem fog lankadni szép szemedben,
Nem sorvad arcod s lángod nem lohad, hisz
Ifjan halunk meg, édes, szép szerelmem!

Nem nézve a jövőt, multat s világot,
Szeressünk úgy, ahogy most szeretünk.
S nem érezhetjük a mulásnak átkát,
Csak azt, hogy milyen milyén áldás életünk.
Ismerjük a szerelem nagy hata'mát,
Reábizzuk magunkat önfelédten;
Megédesíti életünk, halálunk',
Ifjan halunk meg, édes, szép szerelmem!

Bűbáját a tavasz ránk hinti, ah de
Szívünk nálánál is virágosabb.
Jön a nyár. S mi érzük, hogy szerelmünk
Tisztább, ragyogóbb, mint a nyári nap.
Őszszel nem fajhat a lassu enyészet,
Lelkünk gazdag, csak a mező kietlen,
A tél hidegje el nem hat szívünkig,
Ifjan halunk meg, édes szép szerelmem.

... S bitoros alkony lep meg. Elboritnak
A sűrűn hulló rózsalevelek.
Föllobban mindennél hatalmasabban
Az a vágy, hogy most átöleljelek.
És összefoly lehelletünk. Elgünk
Forró csókunk lingjában mindaketten,
Szívünk meg egyszer feldobog a kéjtől,
S ah, édes lesz meghalunk, szép szerelmem!

Koroda Pál.

KAMILLA.

— Beszély. —

Irta: Aigner Ferencz.

— Esküszöm, grófnő!
— Ne esküdjék, kérem!
— De esküszöm...
— Mondom: ne esküdjék. Az ön esküjének én
nem hiszek többé... ön egy esküszegő, ki irántami
hűségesküjét megszegte már nem egyszer, de száz-
szor.

— Kamilla! ?
— Ne szólítson nevemen. Megtúltom!
— Megtúltja?
— Parancsolom! Érti, parancsolom!
— Megértettem! Tehát ön irgalmatlanul elíelt
engemet!
— Örökre! és gyűlölöm a sirig!
— Még egyszer kérem, viszonyunkra, hogy fe-
ledje könnyelműségemet, melyet már is megbán-
tam szívemből!

— Soha! Soha!
— Jól van, Kamilla! Ám legyen elválás köz-
tünk. De jusson eszébe, hogy e véglelet az ön ke-
gyetlensége idézte elő.
— Ugy van; legjobb lesz, ha elválunk, még
pedig örökre.
— Kamilla! Ön nem szeretett igazán?
— Nem!
— Ön bolondnak tartott engemet? !
— Meglehet!
— Kegyetlen! Ön könyörtelenül tud sujtani
szavaival.
— Ön kérdezett s én feleltem!
— Tehát komolyan haragszik reám?

- Gyülölöm, gyülölöm.
 — Akkor éljen boldogul és feledjen el engemet, aki úgy szerette, úgy imádta önt.
 — Már elfeledtem.
 — El, elinnét. Ön gúnyt űz belőlem. Ön igazán szívtelen. Nem tudja, mi a szerelem, mert érzéketlen.
 — Annak itél? No lám, eddig nem úgy vélekedett rólam!
 — Kamilla! ne kinozzon tovább!
 — Ön hűtlen. Ön bűnös és én joggal büntetem!
 — Ha büntetni akar, sujtson megvetésével; de előbb mondja, hogy megbocsátott nekem!
 — Nem bocsátok meg!
 — Utolsó szava ez?
 — A legeslegutolsó!
 — Isten önnel tehát, mi nem látjuk egymást többé az életben.
 — Mit akar szerencsétlen! — kiáltott e perczben, visszatartva az elrohanni készülő ifjút Kamilla grófnő.
 — Ön elítélte s a bűnös meghal. — viszonzá

TÁRCZA.

A réteken...

A réteken járok dalolva,
 S mezei virágot szedek.
 Sietve szállnék karjaidba,
 És odaadnám mind neked.

Ugy tetszik, rólad énekelnek
 Az erdőben a madarak.
 Szétnézek; azt hiszem, hogy ott vagy
 És hallom édes hangodat.

Valami titkos vágy magával
 Ragad, én nem bírok vele!
 S a lég, a láthatár, az erdő
 Mind boldogsággal van tele.

És dalom egyre hangosabb lesz.
 Szívem csordultig telve van...
 Elrejttem arcomat a fűbe
 S zokogni kezdek hangosan.

Reviczky Gyula.

szomoruan az ifju, ki Kamillával a fennebbi párbeszédet folytatta.

— Esztelen! mennyire megijeszt! Tudja, én haragszom; én gyülölöm magát, mert megbántott, megsértett; de azért nem akarom halálát. Ellenkezőleg azt óhajtom, hogy éljen, büntbánva, elvonultan, mignem kegyelmem ki nem érdemelte ismét!

— Kamilla! Angyalom!

— Ön úgy beszél, mintha már megbocsátottam volna.

— Szeretem!

— Hisz azt tudom: de mikor ön oly bűnös!

— Imádom!

— Önnel ma nem lehet okosan beszélni.

— Tehát nem haragszik többé rám?

— No azt nem mondtam!

— Elismerem; de megengedte, hogy kitaláljam gondolatát.

— Hamis! Önre igazán nem lehet haragudni. Ön a legveszélyesebb férfiú a világon. Vétkezik s a büntető biráját legyőzi itélethezatal előtt.

— Kedves Kamilla!

— Géza! Géza! Mi ez?

HÁZASSÁGOM TÖRTÉNETE.

Első és egyedüli szerelmem Mari volt.

Mari tündérszépű leány volt; gyönyörű fekete szemekkel, halvány barna arccal, kedves piczi koráll ajkakkal, melyek fölött a dőlczeg, magas homlok, mint fenség és méltóság honolt. Ha haragudott, olyan volt, mint Zrinyi Ilona, ha megkérlelték, Széchi Mária lett belőle, ha el volt keseredve, Ronow Ágnes, ha énekelt, mint vízi nympa tűnt fel előttem. Szóval Mari igen szép leány volt. Örültem szerettem, kész lettem volna életemet feláldozni érte. Nőül azonban nem vehettem, mert szegénységgel ruházta fel a sors.

Legalább egyelőre nem.

Számitó ember voltam teljes életemben s kikerestem magamnak az egész vármegyében a leggazdagabb leányt, (hisz így divat most); a többivel aztán nem törődtem, ha rut, ha foltos, ha félszemű, ha vereshaju, nekem az mindegy volt, csak vagyona legyen.

Igy történt meg, hogy imádozt Marimat a színészi pályára hagytam lépni.

Életem, tervezett házasságom szerint, nagyon szerencsétlen lett. A feleségem (negyven éves, félszemű angyal) meggondolta magát és sehogyssem akart meghalni. Az ipam uram meg nem adta ki annak idején a just, később aztán megbukott s én (szegény fejem) még a vagyoni reményektől is elestem.

Kamilla, a kecses grófnő utóbbi kérdésére a fiatal imádó egy tüzes csókkal felelt s a látszólag szabadkozó grófnőt hevesen magához ölelte.

A két szerelmes között ezzel helyre állt a béke. A pillanatig tartó harag két éves édes viszonyt nem tudott végleg megszakítani.

Most szóljunk valamit személyeinkről.

Géza csinos barna fiatal ember volt, egyike az előkelő osztály legkedveltebb egyéneinek, ki gazdagsága, műveltsége és tetszetős külseje miatt méltán részesült közfigyelemben, közszeretetségben.

Kamilla, az alig 28 éves özvegy grófnő B. társaskörének ünnepezt királynője, mindenestre kiváló jelenség volt s ha Géza gróf hódolattal borult lábai elé, ez csak jó izlésről tett tanúságot.

Mintha csak egymásnak termetek volna. Csinosabb párt még képzelni se lehetett; föltéve, ha köztük a viszony az örökre egyesülés kötelékével tétetik felbonthatlanná.

Ezek után előadhatjuk az okot, mely a szerelmek közt az egyenetlenségre szolgáltatott alkalmat.

No de hát, így kell a parthieajhásznak!

Marim, az én egyetlen szerelmem, ezalatt meglehetősen sikert aratott a színpadokon. Már Pesten is vendégszerepelt, később körutra indult, Debreczenben, Nagyváradon, Kassán s ahol csak fellépett, mindenütt babért aratott.

Kinek és hol nem tetszett volna ő?

Óriási sikerek aratásában csupán az gátolta, hogy nagyon erényes volt s az, hogy — e g y e d ü l e n g e m szeretett. Ha megadta volna magát a kínált csáboknak, talán palotáiban lakhatnék most; de ő sokkal erényesebb volt, hogy ilyesmire csak gondolt volna is.

Meglehetősen fizetése volt már s én elhatároztam, hogy itt az ideje első feleségemtől elválni. Lutheránusok voltunk mindketten, tehát könnyen ment a dolog.

Én addig is szívem bálványát követtem. Kísértem egyik városból a másikba, míg nem egy kisebb vidéki városban megkaptam a válópöri ítélet hiteles szövegét. Marit megkértem, ő nőmmé lett s az egyház áldását is ránk adták. Törvényes férj és feleség voltunk s azonfelül hogy Marimnak hatezer forint fizetés lön ígérve a szentpétervári színháznál, nekem is ajánltak állást a hadügyminiszteriumnál. Elfoglalando állásomból különös hasznokat véltem huzhatni. Így például, hogy tudósítani fogom a lapokat (persze a magyar lapokat) az oroszok haderejéről, mint áll az elemozsia az éléstárban, lesz-e negyvenezer kozáknak

Géza gróf mint efféle szelcsap, nem volt valami erényhős.

Kamilla — kezdetben az ellenkező tudatában élvezte az édes boldogságot, míg nem egy véletlen által kedvese hűtlenségére nem jött.

És a hűtlenség?

Mindennapi.

Kamilla grófnő ékszerészéhez sietett a legközelebbi főuri estélyre ékszereket vásárolni. A csillogó s értékes darabok közt megpillantott egy gyémántos karpereczet, amely első pillanatra megnyerte tetszését. Azonnal árát kérdezte.

— Grófnő, az nem eladó.

— Hogyan? — kérde Kamilla megütődve a fölött, hogy valaki által megelőztetett a legkiválóbb ékszer megszerezésében.

— Ezelőtt egy félórával vásárolták meg.

— És a vásárló? — kérde kíváncsian Kamilla.

— A grófnőnek megmondom. De kérem elne árulja fecsegésemet.

— Ne féljen semmit.

— A vásárló Géza gróf.

Kamilla meglepetésében majdnem elsikoltotta

mit ennie. Ha nem, úgy ne félj török, mert az üres has megtör minden akaratot.

Fizetéseink nagy summa pénzt tettek ki úgy, hogy a mennyországból, melyet ez egyszer a földre varázsoltunk, nem hiányzott semmi sem.

Nőm elragadta a szentpétervári közönséget; Szentpétervár legelőkelőbb körei tönjénezték neki, maga a nagyherceg is állandó páholyt tartott és valahányszor nőm játszott, mindig megjelent az előadásokon.

Később azután elő kezdte venni mindazon eszközöket, melyekkel civilizált emberek hadjáratot viselnek csapodár nők szive ellen. Hanem bizony hajótörést szenvedett minden enemü kísérlete.

Mari becsületes nő maradt s e g y e d ü l e n g e m szeretett.

Egy tavaszi napon történt, hogy szállásunk előtt az udvarmester hintaja megállt s belőle a magas szikár alak lépett ki. A czár nevében jött felkérni a nőmet, hogy a zarskoje-seloi palotában rendezendő előadásra a legjelesebb művészek és művésznők társaságában részt vegyen; egyszersmid kijelenté, hogy több napig a czár vendége lesz.

Mari azt mondta nekem, hogy ez a lehető legnagyobb kitüntetés a világon s hogy most fog kezdődni művészi pályájának magaslata. A hir és dicsőség nyájasan mosolyog feleje a magasból. . . .

Én nem értettem hozzá. Elhittem neki s némán öleltem össze, midőn kijelenté, hogy a zarskoje-saloi

magát. Géza gróf hűtlen tehát! -- gondolá — hisz az ékszervásárlás azt mutatja. De hátha — és leküzdöni iparkodott szívfájdalmait, — csupán gyöngéd figyelemből Géza éppen részére vásárolta az ékszert, azért remény s felelem közt kérdezé:

— Vajjon kinek szánhatta a gróf ezen ékszert?

— Pamilla énekesnőnek, ki ma lép fel „Faust“-ban.

Kamilla fölsziszegett fájdalmában. Megcsalva és megalázva egyszerre. Avagy nem megalázás az, ha egy énekesnő bájos mosolya, árubabocsátott kegyeiért elfeledi őt kedvese, kit szeret az imáadásig?

Büszkesége föllázadt; elárult, megvetett szerelme boszút forralt.

Oh! Kamilla grófnő kimondhatatlan kinokat szenvedett e pillanatban.

Alig tudott kocsiáig vánszorogni.

Mikor aztán haza érkezett, leborult egy pamlagra és sirt. Sokáig sirt.

Lassan, lassan, azonban erőt vett búbanatán. Leküzdé könyeit és mosolyt varázsolt arczára.

Igy fogadta Géza grófot, de gúnyja fölött gyó-

előadáson örömmel vesz részt, de csak azon feltétel alatt, ha férjét is meghívják; nélkülem nem megy.

— Oh „pöhölyke“, (mert így neveztem tréfásan) milyen jó maga!

Az udvarmester az orra tövét vakarta s azt mondta, hogy erre nincs instrukciója.

Aztán távozott.

Másnap egy illatos levélkét kaptunk a czár monogrammjával az udvarmester által írva, melyben mindketten a czár vendégei gyanánt hivattunk meg.

Most tehát nem volt akadály többé. Nőm örült és vidáman ugrált egész nap szobájában, mint a kisharány a barátságosan mosolygó napfénytől. De én magam, isten tudja miért, lehet hogy rossz előérzetből, nem tudtam sehogy örülni az én „Muczim“ (mert így is hittam) dicsőségének; ámbár elégedetlenkedni és rossz arcot mutatni sem mertem, mert valóságos mintája voltam az oly derék, jámbor p a p u c s h ő s ő k e k, aminőket Balázs Sándor szokott novelláiban imitt amott megörökíteni, hogy az isten Sanyi kollégámnak bűnül ne vegye!

Az idő mindent meghoz, Mindent, mindent! (Idővel még a Gyulai zöngeménye, a „Romhányi“ utolsó strófája is készen lesz.) Azt a pillanatot is meghozta az idő, midőn Zarskoje-Selóba utaztunk s azt is, midőn oda megérkeztünk.

A második emeleten volt számunkra három szoba berendezve, a világhírű fénynyel épült czári pa-

zözt szerelme. És az elutasítás, megvetés helyett — mivel a hűtlent büntetni akarta, mint fenebb láttuk ismét karjaiba dobta magát.

(Folyt. köv.)

A PETŐFI-KULTUSZHOZ.

A virágnak mejtítani nem lehet.

Vajda Viktortól.

„Ki nem tudja, hogy a szegény tollnak, minek-utána a lúd szárnyából kitépetett, többé feje nincsen?“ mond egy nagy emberünk és írónk. „Hogy tehát — folytatja ugyancsak ő — kötelessége mégis beteljelek s a könyvszerzőnek kegyetlen fogaitól s asztalbaverő markától megszabaduljon: iminnen és amonnan más különböző fejektől, azaz különböző és nemritkán ellenkező írásokból és hallomásokból kölesönzi a gazdát halhatatlanító sorokat.“

Íme az első szempont, mely tárgyunk méltatásánál figyelmet érdemel.

De menjünk azonnal tovább, mert ugyancsak nevezett írónk művében a következőket is megtaláljuk: „Van egy ismeretes, szélesen uralkodó, istenné, kit a szabók módinak, a nagyvilág fiai pedig és némely írók tónusnak neveznek. Ki nem hallotta, hogy ezen módi és tónus, valamint a frakknak szabásaiban, ugy a könyvszerzés módjaiban is vas- vagy ha talán jobban tudjátok, aranypálczával uralkodik? Egy olyan író, ki magának

lotában, éppen a n a g y h e r c z e g l a k o s z t á l y a fölött.

No ez nagy kitüntetésnek látszott.

Az előadandó darab a „Sevillai borbély“ volt. A diszeloadás ebéd után kezdődött hét órakor s körülbelől tízig tartott; utána estély következett a pazar fényű teremben. Az én „Muczim“ igen jól mulatott. Herezegek, főméltóságok zsbongtak körülötte s maga a nagyherceg is két „tour“ tett vele a csillagos teremben. Egész este alig férhettem hozzá, ide-oda lökdöstetve a sok nagy ur által.

Már ennél én sokkal jobban mulattam odahaza Bundás-Pátyon a kasznáréknál, gondoltam magamban s szántam szegény Marit, akinek annyi léhűtővel kellett ott társalognia

Csak néha vetett egy-egy pillantást felém, mintha mondta volna: „itt vagyok; reád gondolok.“

Alig vártam, hogy vége szakadjon a mulatságnak s szobáinkba vonulhassunk, hol el fogja nekem fecsegni, ha majd az ágya szelére ülök, szokott szertetreméltóságával minden élményét.

Végre elérkezett ez a gyönyörteljes pillanat is.

Mari ott feküdt a patyolat selyemágyon, levetkőzve, éji pongyolájában; hosszú, lebontott haja igézőn takarta tündérszép meztelen keblét. Oh istenem! milyen bámulatos szép volt így!

Ágya szelén utem. Kerek fehér karjaival gyengén átölve tartotta nyakamat s édes álmodozással

és művének fényt és keletet akar szerezni, elmulhatatlanul kénytelen tudni, hogy a tudománynak és könyvírásnak mic-oda formái vagynak évszakazonként kedvességben."

Ezeket így előrebocsátva, magam is ily hangulatban érzem s rokon helyzetben találok magamat, midőn a divat igényelte Petőfi-kultuszhoz csatlakozva, a főntczimzett dal ismertetésével akarom késő hódolatomat bemutatni a nagy költő szellemének. Mert a Petőfi-kultusz, divatában különálló divattá fejlődék ki még az a szokás is, mely szerint az ember munkácskája kezdetén vagy végén kijelenti hódolatát a költő nagysága előtt. Ezt már az illetőnek; meg ott aztán a forma, melyet soha semmi körülmény között sem rughat falba az ember, hacsak Wagner Richárdnak nem érzi magát avagy új módra nem törekszik, új hatások elérését célozván.

A forma az ilyenekre megvan már.

Kossuth megadta s imé, napjainkban már széltiben használják. Egy ünnepélyes perczen, midőn óriási hallgatóságát magával ragadta hatalmas művészetével s a részvét legmagasabb fokára indított kedélyeket mintegy lecsillapítandó, egyszersmind háláját is ki akarja fejezni a nemzetnek a készségért, melylyel az válság idején mindent megtőn a haza védelmére, így fejezte be beszédét: „S én leborulok a nemzet nagysága előtt."

A nagy a mégnagyobbnak méltólag mutatá be igazi hódolatát; kövessük tehát mi is példáját, törpék, s mondjuk, hogy: „*Leborulunk a költő nagysága előtt*."

Mert hiábavaló minden szóbeszéd, Petőfit mindenütt megleljük, mindenütt megtaláljuk, ahol csak

beszél a ragyogó jövőről, mely reánk vár. . . . Elhallgattam volna a végtelenségig, . . .

Két óra mulhatott el ez álmodozásban, midőn egyszerre behunyta szempilláit. Elálmosodott. Egy csókot nyomtam még mosolygó ajkaira. . . .

— Jó éjszakát pöhölyke — mondtam halkán . . . de már nem volt időm befejezni.

E pillanatban alig észrevehető zörejt hallatszott . . . a padló megnyílt s Marim ágyastul eltűnt. . . . Egy gépezet villámgyorsan lesülyeszté — úgy, mindenestül a nagyherceg hálószobájába.

A padló ismét bezáródott s én ott maradtam egyedül Mari ruháival, melyek egy széken heverték.

Kétségbeesetten ordítottam fel, mint egy vadállat. Mint a himoroszlány, midőn párját lelövik mellőle. Oh ha ekkor látott volna Balázs Sándor! Meglátta volna, mi minden ki nem telhetik egy papucs-hőstől!

A középső szoba ajtajának rohantam, mely a lépcsőzetre vezetett, honnan lerohanva készültem fellármázni az egész palotát, ölni, gyilkolni mindenkit, aki utamba áll.

Két testőr zárta el az utat az ajtónál,

Dühösen löktem meg az egyiket.

— Mi baja önnek? — szólt az hidegen.

— Ereszszenek, mert mindjárt ölök. Ármány, gyalázat! Hol van nőm? Ki vagyok játszva! Alávaló kerítők! . . . Segítség!

emberi érzés honol; ahol a hazafiság lángja szent érzelmeket költ és halálra indít; ahol a természet csudái bámulatra ragadnak s a szerelem fuvalma rózsás sejtelmeket ébreszt keblünkben, a szenvedély valónk nyugalmába ütközik és letipor vagy az öröm fenséges kényelem hazájába visz s elmulat velünk. Egy szóval, — amit a világirodalom szempontjából Göthe állított Shakesperéről, az, ami irodalmunkban Petőfire is ráillik és elmondhatjuk, hogy a Petőfi dicsőítésének vég-hossza nem lehet.

Ezt érzem s e gondolat hatotta át mindegyre lelkemet, midőn a lefolyt tavasz időjárásának silány és czudar volta ellenére a növényzet működésének megindultát észrevenni, százezrek módjára szerencsés valék. Hogy rügyezett és sarjadzott, fakadozott és feselt hegyen völgyön, midőn itt, az ország szélén, a tulsó határ felől átesapkodó jegesztő osztrák szél örökös tüllel fenyegete minket. S emellett csak azok ismerhetik jól, kik itt Sopron megye végpontján laknak Zug s üvölt az, sír meg sívalkodik, dermeszt és szárazsá s minden idegünket átjárja. Szegény cserjék, szegény fák, hogy nyögtek, hajlongtak terhe alatt; gúzlottak és bomlottak, mintha végítélet érte volna. És ime mégis himesedik a mező, a rét tarkálni kezde s a fak lombja virágzatban fürdek. Az ibolya megjött, a gyöngyvirág beköszöntött, a czipőczim, e vidék pompás orchideája elősietett és szinte sajnálkozánk a mezők, fagyaskodó finom liliomán s már feltették, midőn mindannyiszor valódi vigaszként kaptuk a megnyugtatót és halálával dudoltuk magunkban, hogy:

„A virágnak megtiltani nem lehet,
Hogy ne nyiljék, ha eljő a kikelet;
Kikelet a lány, virág a szerelem,
Kikeletkor viritani kénytelen.“

Önnek kár ilyesmit észrevenni, uram! — jegyzé meg a másik. — Önnek legjobb lett volna most lefeküdni és csendesesen maradnia!

— Az egész világot meg fogom ölni!

— Az bajosan történik meg, mert ön fogoly. Egy óra mulva indul Szibériába. Itt az ukáz.

Szajamat bedugták, kezemet hátra kötötték s még azon éjjel kocsiába ültettek — hogy elve temessenek el a rideg tartományba.

Szegény Mari! mi történt veled? Mi lesz belőled?

* * *

Tizenöt évig dolgoztam ott az ólomhányákban. Isten a megmondhatója, mennyit szenvedtem! Mint fiatal embert vittek oda s mint megtört agg tértem a napokban hazámba, a véletlennek köszönve megszabadulásomat.

Keserűen fogom emlegetni életem egész során azt azon napot, melyen ama nagy kegyben részesültem: a czár vendége lehetni.

Hogy szegény Marimból mi lett, nem tudom. El sem bírom képzelni. Ha valaki tudna valamit sorsáról, legyen oly szives értesítse a „Déliab“ szerkesztőjét, aki aztán megírja az örömhirt nekem Bundás-Pátyra, ahol jelenleg lakozom.

U. i. Petőfivel egyszer sem találkoztam az ólomhányákban.

Robin.

Mily fönséges dicsőítése a tavasznak ez! Mily hatalmas nyilatkozat a naivság legtermészetesebb hangján, melyben az örökkön megújuló természet fuvallatát oly kedvesen kényszerülünk befogadni és üdvözölni egyszer mind. Lágy mint a lehellet; gyöngéd mint az illat, melyet a kikelet első mosolya küld felénk. Ugy van! Lépten, nyomon tapasztaljuk, mikép a virágnak megtiltani nem lehet, hogy ne nyiljék, ha eljő a kikelet. S ez oly szépen, annyi igazsággal van mondva s dalva, hogy lehetetlen önkéntelen is rá nem gondolnunk s rá nem kezdenünk nótáját, ha kora tavasszal még későbbben is az ujlás ezerféle nyilatkozata megszólalásra kész.

Azonban bármily szép és tökéletes legyen is magában e szak első része teljes, egészszé csak a hasonlat által válik, melyet a másodikban találunk a csudálatos fokozatban, hol a szerelem bűvöletét is átéreztetni a költő. Tehát:

Kikelet a lány, virág a szerelem,
Kikeletre viritani kénytelen.

Eszünkbe jut kelet minden meséje az ezeregyé csábjairól. Rejtve tarták a leányt, titokban őrizték, fiúnak nevezték, szörnyekről regéltek neki s e szörnyek bizonyára csak amolyan férfifélek voltak; az ellenkező nemből soha még írni nem látott sem látott s ime mégis elérkezett ideje és szerelmes lón. A második szak mintegy körülírja ezt és okadatozza az elsőt.

Kedves babám, megláttalak, szeretlek!
Szeretője lettem én szép lelkednek —
Szép lelkednek, mely mosolyog szeűden,
Szemeidnek bűvös bájos tükrében.

Mint a tavasz, egyszerre jött meg az ő szerelme is; és meglátnia és azonnal megszeretnie babáját egy volt. Szerelme nem közönséges, nem érzéki azonban; a költő babája szép lelkének lón szeretőjévé, ama szép léleknek, melyet szelid mosolyal tükröz szemei bűbája. Miként a tavasz ezer nyilatkozata, a levél és lomb, a csudálatos tenyészet, a gazdag színezet, mely minden új sarjból, minden levélből és szárból, a lombozat megszámlálhatatlan árnyalatából, más-más szint csal ki; csakis így szerezhetvén oly rendkívüli változatosságot s alkotván meg a mindig vonzó s mégis mindig új és bájos hangulatot, mely a földi lények szívét boldogsággal, tölti el vagy legalább bátorító reménnyel vegyült, kedves sejtlemet idéző elő: akként szerelme is e szép lélek bűbájától nyeri igazi zománczát s üdül hervadatlan ifjúságban.

(Vége köv.)

Oh mért! . . .

Oh! mért tagadod el szerelmed,
Miért tagadod hogy szeretsz;
Mig szivedben forró láng éget,
Hidegséget miért tetetsz?

Hisz lelkem fényét tőled kapja,
Te vagy életem egén a nap
S sötét homály fodi a tájat,
Ha leszál a bús alkonyat.

Kinos álom volt eddig életem,
Mégértetlen bolyongtam én;
Te megértél és biztatólag
Nyujtottad kezdet felém.

Szellemed egy szebb új világot,
Csodást, fényest tárt föl nekem;

Oly ragyogót, hogy elszédültem
S a fénytől káprázott szemem.

Szerelmed most a bűvös zászló,
Amely vezérli léptemet,
S mint a szent harcra indulónak:
Jelmondatom édes neved.

Ez az édes, lágyan hangzó név,
Mely begyógyít minden sebet,
Mit lángsugárból dicsfény környez,
Mit az imádkozó regeb.

Oh! ne tagadd többé szerelmed,
Ne vond el kezemtől keze!
Szerelmed bírva, bátran küzdök
Szenvedek át egy életet!

Vay Sarclta.

JÓKAI PHANTASMAGORIÁJA.

E. Illés Lászlótól.

Ma, midőn törpe epigonok, döngicsélő rimkóvácsok és tollragó szunyogok lepik el a Parnassust; midőn lantot verni hivatott jeleseink pihentetik az arany tollat, mely kezükben oly bűvös, bájos dalokat susogott, kétszerte örvendetes esemény, — ha egy jelesebb költői mű jelenik meg, fényével elhomályosítva pillanatra a törpe nenzedék ömlengéseit, mesterkélteit érzelmeinek rimbe szedett szóárját.

Ilyen örvendetes esemény volt azon meglepetés, melyben Jókai Mór püskösd másodnapján részesíté a világot. A „Holt költő szerelmé“-nek megírása óta komoly verssel nem foglalkozott költő, úgy látszik, mióta világhírű barátját dalolta meg, nem akar lejjebb ereszkedni s pega usát csak akkor nyergeli meg újra, ha a szabadság nagy költőjéről zenghet ismét egy-egy ihletett költeményt.

Mert a most megjelent Phantasmagoria valóban az ihletés perczében született; abban a perczben, midőn Jókai az őült agyból kikerült és könnyenhívők által terjesztett esztelen hirt olvasta, hogy Petőfi él! S abban a pillanatban felmerült agyában a gondolat, hogy hátha csakugyan él és megpendíti a kérdést:

„Ha visszajönne!
Ha a hibetetlen hír beteljesülne,
Mit visszatérő lelkek elhoznak
Egy más világból — — —“

S elábrándozik, elgondolkozik ezen meseszerű lehetőségen. Képelete örömmel csapong az észak rettenetes bányáiban. Mi, amit szeretünk hinni, azt önkéntelenül védjük is. Ő is így tesz, midőn okadatozza azt, mit hisz:

„Mert már nekünk, szegény magyarnak,
Ilyen ajándék jut ki mindig,
Elvesznek tőlünk valamit,
Mi drága kincs volt, mit nagyon szerettünk,
Mit megsirattunk, nem felejthetünk,
De csak azért, hogy egyszer visszaadva,
Nagy örömet szerezzenek vele.“

Aztán tovább szövi gondolatait azzal a páratlan képzelettel, mely csak az ő tulajdona s azzal a költőiséggel, mely kivüle senkinek sincs birtokában. — Elképzeli, hogy mehetett, hogy juthatott el, „elébb gyalog, fogolytárshoz kötözve s aztán, hogy laba nem bírta, szánon tovább az éjszakába, mig azt nem mondták neki, „itt van a hazád.“ Majd leírja azt a hazát, melyben:

— — — — Szolgák ezrei:
Rabok temetvék. Holtak, akik élnek,
Elkárhóztak, akik vétkezének
A földi isten ellen s bűnhődésük,
Hogy azt az érzet, melynek hivatása
Csatában ölni embert, fölkeressék.“

Gondolatai tovább csapódnak. Hogy találta magát a leigázott, szabadságszerető költő e sirban, melyben elevenen temettetett el? Megszokta-e új honfitársait a mammotát, a jeges medvét, a hermelint és az írámot? Megszokta e az ólomszürke napnak felkelését, mely itt

Egy tőr, lapos golyó, sugártalan
Nem a mosolygó isten képe az,
Ki jön menyasszonyát felkelteni.

Hogyan szokhatta meg mindezt, hogyan szokhatta meg a rabéletet, kérdé aztán

„Az, aki még a jó baráttól is
Csak hódolást türt, aki akkorig
Az ellenmondást még a jó tanács
Mézébe burkoltan se vette be,
Ki gondolatjai vezérinek
Csak önmagát ismer e, senki mást.
Ki a királynak visszafeleselt
S az isten rendelését megbírálta.“

Nevét elvették ugymond vagy megsem találták, a név helyett adtak neki egy néma számot, azt a karján hordozá. Mi rettenő metempsichosis az, midőn neve helyett a „numeró“-t hallá kiáltani.

S mit csinált ott? kérdezi a költő. Dalolt-e; miről dalolhatott volna? Bördalt nem zenghetett a lótejből készült italhoz; szerelmet nem dalolhatott a csuf nőkhöz, kiket férjük mint pohár bort kínál vendégeinek; a szabadságról talán; igen, igen, ezt nem temetheté magába. De kinek! Szabad nép lakja e pusztaságot:

„Kinek hazája: a nagy messzeség;
Várossa: ahol sátorát lerakja;
S oltalma: fegyver s fató paripa.
Kirgiz, vogul, jakut és burjetán.“

(Vége köv.)

GYÖNGYSZEMEK

— A szerkesztő jegyzeteiből. —

101.

Erdőbe nőtt vadrózsa a szerelem,
Elhagyva is virágozik szüntelen.

Törött ágról.

Népdal.

102.

Van-e fájdalom, melyet az idő meg ne enyhítene?
Melyik szenvedély nem fárad ki az idővel egyenetlen harcban?

Egy kép a régi jó időből.

Gogol.

103.

Még a hallgatás is sokszor
Sós, noha szót nem emel,
Elég sokat mond az olykor,
Aki hallgatva felel.

Themistokles.

Metastasio.

104.

Nem szerelmesek azok, kik a legelső akadálytól visszaborzadnak.

Alvajáró.

Balázs S.

105.

Tenger a szív s ha megszűnt a vész, mely árait felveré, öndagályától emelkedik.

Karthausi.

Eötvös.

106.

A fájdalom nagyon közeli rokon a gyönyörrel.

Atala.

Chateaubriand.

107.

A költő csak elvben hű, de tényleg nem szokott az lenni.

A tulumni rózsá.

Bret Harte.

108.

Jaj az erénynek, becsületnek, jognak,
Ha egyszer az ügyvéd kezébe jutnak,

Doctor Percival.

Ifj. Ábrányi K.

109.

A világon elvégre is minden hiábavalóságba megy ki s aki anélkül, hogy saját szenvedélye vagy szükség-e ösztönözné, pénzért becsületért vagy bármi egyébért fáradozik, az bolond.

Az ifju Werther keservei.

Goethe,

110.

Erényes nő nemesebb a legdrágább gyöngynél.

Természet ellen.

Rahel.

111.

A szerelem a bolondságok közt a legkülönösebb s legmakacsabb; annyiszor elfoglalja az embert, hogy azt sem tudja, hol áll a feje.

A parancsnok gyémántja.

Ponson.

112.

Oly könnyen szövődnek más kötelékek, oly könnyedén veszünk föl más szokásokat, annyi ingatagság van az emberi természetben, oly csekély fontosságú dolog a mi életünk még barátaink szívében is!

Atala.

Chateaubriand.

113.

Ugy kell-e hát lenni, hogy ami az embert bolodigitja, az lesz gyötrelmeinek forrása?

Az ifju Werther keservei.

Goethe.

LAPSZEMLE.

Ha minden vidéki lap szépirodalmi közleményeiről birálatot akarnánk mondani, akkor nem volna egyéb dolgunk, mint folyton rossz verselményeket és émelygős, üres beszélyeket olvasnunk; mert rendszerint ezek képezik a vidéki lapok tárcaolvasmányait. Komolyabb pl. aesthetikai, kritikai vagy irodalmi közleményekkel lehető legritkábban találkozunk. S ez nem is lehet másképp mindaddig, míg a szerkesztők ki nem verik fejükből azt a megátalkodott elvet, hogy a tárca egyedüli közleménye csak vers és beszély legyen.

Az írók látják ezt és nyakrafőre sietnek a szerkesztők e kívánalmainak elegetenni, a sietés eredménye aztán természetesen a sok rossz vers a kutyafutásban összetákolt beszély. Az írók ezzel nem gondolnak, csak a nevök minél gyakrabban figuráljon. — Ennek a következménye aztán az, hogy mindent felületesen, csupán a pusztá szereplésért készítve, elszoknak a komolyabb, megfontolóbbs lassabb termeléstől s egymás után parlagon maradnak.

Ki tudja, hány egyén, ki különben tehetséggel volt megáldva, parlagiasodott s veszett már el a gőzsebességű gyártásban.

A legkevésbé nincs aztán mit csodálkozni azon, ha a higgadttabban haladók s legkivált a főváros rossz véleményével van a vidéki szépirodalom iránt.

Ez azonban szerencsére nincs így minden vidéki lapnál; vannak dicséretes kivételek s mi mintedig, úgy ezután is leginkább azokkal fogunk foglalkozni.

Ilyen kivétel pl. a „Veszprém“, melynek tárczája költeményeket, irodalmi és művészeti kisebb értekezéseket szokott hozni helyes és ügyes beosztással. — Utóbbi számaiban csinos költeményeket olvastunk Reviczkytól, Vay Saroltától, Erdőtől, Kompolthytól s másoktól; rajzokat Vay Saroltától s egy érdekes művészeti értekezést Váry Gellértől. Vay Sarolta legutóbbi „Nusi“ című naplótöredéke csak egy kis rövid visszaemlékezés volt, amelyet akkor szoktak írni, midőn valakinek szemébe akad egy kis emléke a múltból. Örömmel tapasztaljuk, hogy az így-kező író előadási modora hovatovább könnyebb, érdekesebb kezd lenni, bár az idegen szavak tulságos használata sokat levon enemű műveinek becséből s tán némileg ennek a kifolyása aztán az, hogy oly magyar (?) szavakat is használ, mint „hajdanonta“ stb.

A „Baja“ szintén a jobbak között áll; inkább nem közöl verseket, semmint roszt közöljön. Nagyon helyesen! Legutóbbi 27. számában Tompa virágregéről hoz egy rövid, töredékes ismertetést Ferenczy Józseftől, ki dicsérendő buzgalommal foglalkozik régibb íróink műveinek ismertetésével. Tompát a természet iránti előszeretettel, melancholikus kedélyével a francia Lamartine-hoz, a német Kleist s a magyar születésű Lenauhoz hasonlítja. Lenau helyett inkább Gleim-ot hozhatta volna fel a szerző; mert igaz ugyan, hogy Lenau nagyon szerette a természetet, de sötét, borult lelkülete nem hasonlított az inkább naiv s kevésbé melancholicus Tompáéhoz.

Azt mondja továbbá, hogy Tompa rokonszenve a természet iránt a rajongásig fokozódott s ezért virágregéiben már a mesterkélt ségrajza tűnik fel s aztán, hogy az ő virágai allegorikus élőszemélyek, melyek a természet törvényeinek korlátain túllépnek, miáltal megszűnnek azok lenti, amik s a naivság és ártatlanság bájai levannak törűve róluk.

Ez ellen sokat lehetne felhozunk; most azonban röviden csak annyit jegyeznünk meg, hogy a virágok illeten szerepeltetése — t. i. mint erkölcsi és társadalmi elvek hordozói — éppen oly jogos, mint az állatoké. A költő c z élja mindkettőnél az erkölcsi és társadalmi törvények symbolikus tudtuladása s ez el van érve; az élőalakokkénti szerepeltetés nélkül ezt el nem lehetne érni s eszerint mint mesék mozgó alakjai is megtartják a természeti bájts és ártatlanságot.

A „Zalai Közlöny“-ben V. Sárffy Ignácztól olvastunk egy ver- et „Lámpám mellett“ czimmal; hosz-

szasan mondja el benne mennyi szomorú éjt töltött az ő társaságában s azzal fejezi be, hogy

Ne félj, ezentul majd vigabb leszek,
Nem kell virasztunk kinos éjeket . .

Mi azt ajánlanók a különben igyekvő írónak, hogy maradjon csak a próza mellett, többet használhat ott magának s egykor az irodalomnak.

A „Szépirodalmi Lapok“ semmikép se tud a rossz versektől szabadulni, pedig keves fáradságába kerülne néhány jó munkatársat szerezni; míg ezt nem teszi, existenciájának nincs értelme.

Argus.

IRODALMI ÉS MŰVÉSZETI HIREK.

A **Petőfi-társaság** könyvkiadó vállalatának két első kötete megjelent és beküldetett. Az egyik Endrődi Sándor, a másik Zichy Géza gróf költeményeit tartalmazza; mindkettő csinos, izléses kiállítású s a vállalkozó Aigner Lajosnak valóban dicséretére válik. Az első bolti ára 2 frt, az utóbbié 1 frt; kaphatók Aigner Lajos könyvkereskedésében Budapesten. Mihelyt terünk és időnk engedi, ismertetni fogjuk.

Gáspár Imre „Dalok az időnek“ című időszerű füzetének második bővített kiadása is megjelent s kapható Aigner né l, ára 35 kr. Mutatványt fogunk belőle közölni.

„**Havasi rózsák**“ cím alatt egy kötet költeményt kaptunk Versényi Györgytől. A csinosan kiállított, 73 oldalra terjedő füzet csupán lyrai apróbb költeményekkel van tele, melyeknek hangadója egytől egyig a szerelem. Szerző kevés igényvel lép fel; megelégszik azzal, „ha lesz valaki, kit öröme, bánata meghat s perczig együttérez vele.“ Meg is lehet elégedve ennyivel. Ára 1 frt; kapható Zilahy könyvkereskedésében Budapesten vagy szerzőnél Körnöczbányán.

A helybeli „**Polgártárs**“ (szerkeszti Szatmári Károly) első száma érdekes tartalommal jelent meg, mi a szerkesztő buzgóságáról és otthonságáról ad tanúságot és érdemessé teszi a pártolásra.

Gounod, a „Faust“ czinű opera genialis szerzője ismét egy új dalművön dolgozik, melyhez Scribe egy szellemes darabja után Callet és Poirson írják a szöveget.

Szigligeti Ferike, a kiváló tehetségű fiatal drámai színésznő, jelenleg szüleinél Budapesten van s hihetőleg föllép a nemzeti színházban.

Hermann Mariska, a budapesti zenede egyik legtehetségesebb növendéke, me látogatja közelebb Kolozsvárt, Aradot, Debreczent és Temesvárt, hogy bemutassa hegedűjátékát. E körut után a még csak 13 éves kisasszonyt atyja további kiképeztetés végett külföldre szándékozik vinni.

Zichy Mihály nagy emlékképét, mely királynénkat ábrázolja a Deák Ferencz ravatalánál, sokszorosítani fogják metszvényekben.

Nyilatkozat. A „Délibáb“ 13. számában a „Giardinetto“ között az utolsót, mely egy szépirodalmi lap elegantiájáról dévajkodik: nem én írtam és tudtom s akaratomon kívül jelent meg az én apróságaim között. — Budapest, június 30. Böhm Adolf.

VIDÉKI LEVELEZÉS.

Felsőbánya, július 1. — Megható, ritka ünnepélynek volt ma kisdud városunk színhelye. E távol a nagy világ zajától, hűs, kincsetrejtő, hegyei közé vonult város lakossága szép bizonyítékát nyújtá ama romlatlan, eredeti tiszta érzelmenek, mely méltányolni tudja az érdemet minden egyéb tekintetek nélkül; elismerésének kifejezésével igyekszik kitüntetni a jelest, ha mindjárt az érdem birtokosa egy egyszerű, szerénységben visszavonult néptanító is. Felsőbánya polgárai szép erkölcsi bizonyítványt mutattak föl nemes gondolkodásuk, józan ítéletük felől s önmagukat tisztelték meg, midőn egy egyszerű de érdemekben annál dúsabb néptanítónak, ki már félszázadon át hinté nemszűnő buzgalommal ifjai keblébe az ismeretek első magvait, a mély tisztelet rendezte oly ünnepélyt létesítettek, melytől az irigység sem — ha ugyan a szeretet ez ünnepén szabad e kifejezéssel élünk — tagadhatja meg: hogy szép s nagyszerű volt.

Ábrahám Ferencz volt az ünnepelt, kit már 40 éves tanítósága alkalmából királyi elismerés érdemkereszttel jutalmazott. Most 10 év után júl. 1-én létesíté a közszeretet és hála a „városi kertben“ a kitüntetettnek éppen lakása szomszédságában megtartott kedélyes társasbédet s amaz egyszerű, kehelyalaku ezüst poharat, melyet az ünnepelt tanítványai s tisztelői kitünő hódolatuk zálogaul csordultig telten — mint a bizottság szónoka kifejezé — tisztelet s szeretet jó tanítójuknak nyujtanak.

Itt tiszteltük körünkben Szatmár nagy tudományu kanonok-prépostját, a lángelkű szónokot Smoczer Ignác ó nagyságát, ki mint Ábrahám rokona eljött Melchisedech jelképes hálaáldozatát bemutatni a magasságbelinek; de eljött miertünk is, látni bennünket is, kik a mult emlékek által szívéhez közel vagyunk. Hallottuk elragadó beszédeit s szívünk remegett az egyház érdemdús bajnokának nyájas, szívetnyerő szavain. Itt volt még főt. Szemák Pál színyérváraljai plebánus, Steinberger Ferencz szatmári tanítóképezdei igazgató, Vkolinszky Béla, Binder József, Zsufa N. tanár urak s számosan Nagybányáról, Szatmárról az ünnepelt kedves emberei.

Fényes segédlet s roppant számú jelenlevők mellett tartotta meg Ónagysága a „Te Deum“-mal összekötött isteni tiszteletet. Ezt még délelőtt a kitüntetett házában az emlékpohárnak átadása, nagy számú küldöttség élén Bojthor István városi szenátor mint megválasztott szónok által — követé. Majd kezdetét vette az ebéd, a lobogókkal s zöldágakkal felékesített „városkerti“ teremben, természetes zöld koszorúval kerítve be a szép vendégkoszort melynek ölében a zene hangjai mellett csapongott a vig kedv s szebbnél szebb „toastokban“ bocsátá ki illatát a szív kelyhe a nap hőse vendégeink s kiválóbb jeleseink felé. — Az asztal körüli felszolgálat, dicséretére a rendezőknek, úgy az étel, mint rend tekintetében kifogástalan volt.

Az ebéd végeztével az eddig családiásnak látszó kedélyes ünnepély valóságos népünnepély színét ölté fel; seregestől tódult ki a város minden rendű s rangu lakossága nem s vallás különbség nélkül; örege, apraja kívánt jelenlenni, látni az ünnepelt tanítót, ki miként nekik, úgy atyáiknak is az élet pályájára talán egyedüli tanító mesterük volt. — Mondanom sem kell, hogy városunk szép és jóért mindig lelkesülő hölgyei e páratlan ünnepélyről sem vonták ki magukat. Tán czra pendült a fiatalság... s míg a szomszéd sátorból az életnedv mellett pityizáló öregek zajos, sokszor magasra felstimolt hangjai igazi jó kedvről engedtek vonni következtetést, a tánczterem kipirult mosolygó vendégei is

úgy hiszszük, kedvesen fognak visszaemlékezni e jeles ünnepélyre, mely ime rólunk is így megemlékezett.

A mulatság félbeszakítva csak akkor lett, midőn a szeretet találékonyága az eddigieknél egy nem kevésbé szerep meglepetést (jelenetet) készített a nap hőse számára. — A nap már alászállt, az esthomály már szétteríté leplét a vidék felett, midőn a bányásztság 200 képviselője nevében zene szó mellett, rendben, élükön zászlókkal, kezökben meggyújtott bányamécsekkel, jött hódolatát kifejezni érdemes tanárának, ki míg a szellemi ismeretekben csaknem egyedüli vezére volt, már számos éveken át mint jótévő angyal segít bő tapasztalata nyujtotta tudományával, számosak testi bajain is, díj nélkül, jutalmat nem várva csak a mindenhatótól, kinek hitvallójává esküdött. Mintha az égboltról alászállt csillagok fontak volna koszorut, tüntek föl az esthomályban a szépen sorakozott bányászok lámpamécsei. — A már ekkor valóságos tengerré növekedett néptömeg moraja közt csaknem elveszett az üdvözlő beszédet mondó szava, de minden elcsendesült, midőn Smoczer kanonok ónagysága választékos szívélyes szavai ellenállhatlan erővel törtek át szívünk ajtaján, hogy újból élvezhessük remek talentumát s bőven megjutalmazva legyünk mindnyájan a szeretetsugalta gondoságért.

E szép jelenet után a mulatság tovább folyt, míg kiki a meglegedés érzetével tért haza, szívébe vésvé kitörölhetlen betűkkel ez ünnepélyt, mely míg nemesen megjutalmazta az érdemet, édes mindnyájunknak élvezetes perczeket teremtett.

Egy jelenlevő.

Öröm és gyász.

Hymen. Szatmártt Gyulai Zsuzsika kisasszony a mult héten tartá esküvőjét B é r e n c z y Gábor hajdunánási birtokossal. S o l d o s Pál szabolesi birtokos eljegyezte G a m l é n y i Mariska kisasszonyt Gáván. Máramaros Szigeten szombaton tartá esküvőjét A g o s t o n Sándor megyei főjegyző Hollósy Ilona kisasszonnyal. B o c s k ó n közelebb tartá kézfogóját E g n e r Sándor szigeti ügyvéd S c h w e i g e r Mariska kisasszonnyal. Korláthon e napokban N a m é n y i Gyula abaujmegyei árvaszéki ülnök jegyet váltott. C s á s z á r Mariskával. N -váradon a mult héten ülték meg esküvőjüket Dr. D a l o s Sándor makói ügyvéd és M i h e l f y Wilma kisasszony. J á s z b e r é n y b e n a legközelebbi létfőn volt Dr. S á r o s s y László, városunk derék orvosa és P i r k l e r Róza kisasszony esküvője.

Halálozások: T i f á n s z k y Nándor derék magyar lelkész meghalt Galicziában. Dr. M i s t é t h Sándor N -Abony községének főorvosa. M a t o l a y Viktor ügyvéd Zemplénmegye Homonnán. B y l a n d t Rheidt Adelheid grófnő a közös hadügyminiszter édes anyja, Bécsben. B a l á z s Kálnán kitünő zenész neje Debreczenben.

Vegyesek.

(Nevezetes kunyhó) az a kis házikó, melyben I. Péter orosz cár, mint hajóács lakott, még mindég meg van Zaardamban, és még igen sokáig meg fog maradni, mert egy pompás épület van fölibe emelve, s így az idő romboló hatalmától lehetőleg megkímélve. A két szobácska és butorzata a régi, csupán egy 20 kötetes könyvtár idegen. E 20 kötet azok neveit őrzi, kik e helyet meglátogatták s látogatásukat nevök bejegyzé-

sével örököztették meg. A nevek közt ott találhatók: I. Pál orosz császár, II. József ausztriai császár, III. Gusztáv svéd király, I. Napoleon, továbbá I. Sándor császár, ki az egynehány évvel ezelőtt elhunyt belga király és királyzóvel vándorolt e helyre, s a „Petro magno“ fő irattal ellátott márvány táblát sajátkezüleg falazta be a kemence fölé.

(**Takarékosság.**) Hajdan még a leghatalmasabb fejedelmek is hasonlíthatatlanul gazdálkodóbbak voltak. mint ma, sok olyan, így pl. II. Christján dán király udvarmesternőjének egykor e parancsot adta ki írásba: „Grófnő! a királyi hercegek ruhája jelenleg erős kék posztóból van. Ha e ruha elkopott, azokat nem kell eladni, hanem feketére festessenek meg, mert jó hasznát lehet venni, ha történetesen udvari gyászt kell ölteni. —

(**Uj ipar**) Az elefántesont hulladékaiból sikerült igen szép sima és tartós papírt állítani elő. Finomsága tulatesz a legfinomabb velin papíron is. A vegyész egy papirgyárossal szövetezett s. a Hartfontdaly Courent száma mutatványképen ily papírra nyomva jelent meg. —

Pénz mint a polyva!! czim alatt az ismeretes Orlice a többi közt következő hirdetést bocsátott világgá: „Ternőnyereményeket csak ugy érhetünk el, ha O. Rudolf tanárhoz (?) Berlin stb. fordulunk a legnyiltabb bizalommal; nem egyebet mint polyvát kapunk, pedig ha a lottó profétákban — Bécs, Hohenau stb. bizunk erősen

Egy példa tisztán mutatta
Amidőn a járadékoknál!!
Játszta tavaly Hohenauban
Ki magát jól megfizettette
Nekem egy ternót ígérgetve,
De erszényem csak ürült ürült
S a ternó mégsem sikerült.

Zágráb.

Hammel János,⁴

Kiváncsiak vagyunk tudni, vajjon akad-e egyén, ki ez önmagát elítélő szédelgésnek hitelt adva legnyiltabb bizalommal fordul Orlice uramhoz, hogy nem egyebet mint polyvát kapjon és zsebe ürüljön ürüljön s a ternó mégse sikerüljön?⁴

Tréfák és adomák.

Közli jegyzetei után: **Gróf Csáky Alfonz.**

Miféle könyv. Egy tudós, ki untalan könyvei közé temetkezett, igen kevesett törődött nevével. Ez egyszer fölkiáltott: „Óh bárcsak én is könyv lehetnék.“ Jó lenne biz az — felelé a tudós — de tudod milyen könyv? — n a p t á r, melyet minden évben ujjal cserélünk föl.

A jó parthie. Milton előtt egy barátja csodálkozott, hogy ő vaksága daczára másodszor is kapott feleséget. — Hm! jegyzé meg a bölcs költő — ha vakságom mellett még siket is volnék, akkor egész Angliában én volnék a legjobb parthie...

Saphir. Saphir egyszer azt üzentette Rotschildnak egy közös ismerős útján, hogy küldjön neki egy lapot albumából, valami emléksort kíván beleírni. A bankárkirály örömmel teljesíté a híres élczelő kívánságát. „Kölcsonközön nekem 1000 forintot és feledjen el.“ Ezt írta Saphir az emléklapra; a bankár nevetve fizette ki az összeget.

A szerkesztő üzenetei.

Amennyiben a jul. 6-tól augusztus 26-ig terjedő időt nem Debreczenben töltöm, kérem a **vidéki levelezéseket, talányokat, a talányok megfejtéseit, a Tréfák és adomák** vagy a **Vegyések** rovataiba szánt közleményeket és megkereséseket Erdélyi Istvánnak **Debreczenbe a Kutasi Imre** ur nyomdájába küldeni; a lap tartalmát illető közlemények azonban nevemre **Felsőbányára** (Szatmármegye) küldendők.

Bécsi akad. magyar olvasó és társas kör. Szivesen. Fogadják üdvözlésünket!

H. R. Budapest. Csak türelem!

Ferenczy Luiza és Ilona urhölgyeket kérjük, hogy mielőbb tudassék a kiadóhivatallal lakásukat.

L. Ö. Letette a lantot, nyugodjék?

Kisujszállítás. De már csak jó volna valami!

V. S. J. Betegeskedésem miatt semmit sem tudok előre megmondani. Fogadja kézszeritásonomat.

K. N. Szathmár. Egy kis türelmet; hazuról küldöm.

Robin. Bpest. No majd meglátjuk; csak ilyeneket továbbra is. Hát azzal a levéllel hogy leszünk?

Csetényi. Szeretném, ha azt a pávatollakkal való diszitést jobban megmagyaráznád. A szerénység nem használ mindig. Különbben kivánságodnak elég van téve. Erről a számról már elkéstél

Sanyó. Salve!

Rudnyánszky. Addig is, mig irok. L. „Petőfi újabb költeményei“ I. kötet 295. l.

Forgách Károly

ÉKSZERÉSZ
DEBRECZENBEN.

Főpiacz, özv. báró Josinczomé háza alatt.

Ajánlja a n. é. közönségnek szép választéku, dűsan berendezett s legujabb divatu

arany, ezüst és ékszerkészleteit

minden jótállás mellett, — hiteles próbával ellátva.

Valamint minden csere s javítás lehető legjutányosabb eszközésére is készséggel ajánlkozik.

Ugyszintén vidéki megrendelések a legpontosabban teljesítettnek.

Kölcsönkönyvtár megnyitás.

Van szerencsém a n. érd közönség tudomására juttatni, miszerint több éven át N.-Váradon birt legkedveltebb magyar, német és francia művekből álló

kölcsönkönyvtáramat

Debreczenbe, nagyváradutca Miskolczy-féle házba tettem át és ujonan berendezve a legujabb és érdekesebb és érdekesebb művekkel szaporitva f. é. július 1-én a n. é. közönség rendelkezésére bocsátom.

Olvasódij naponkinti egy kötet kicserélhetése mellett egy óra 50 kr; biztosíték kötetenkint 1 ft A többi feltételek a kölcsönkönyvtár jegyzékén olvashatók.

Debreczen, jul. hó 1977.

Löfkovits József.